

La discapacitat i l'abús sexual

**Breu presentació del Programa
“Abús Sexual i Discapacitat”**

1. Presentació

La Fundació Vicki Bernadet té com a finalitats d'interès general la prevenció de la violència sexual i l'abús sexual infantil, l'ajuda de tot tipus i la defensa dels interessos de les persones afectades per aquest problema i les seves famílies, així com el foment de la igualtat d'oportunitats entre homes i dones. D'aquesta manera, la Fundació promou la millora de la qualitat de vida de les persones, especialment l'ajuda de tot tipus i la defensa dels interessos d'aquells col·lectius en risc o situació d'exclusió social, i la promoció de les persones amb discapacitat física, psíquica i/o sensorial per facilitar la seva integració.

La seva seu es troba a Barcelona i disposa d'una delegació a la Comunitat Autònoma d'Aragó, però el seu àmbit d'actuació és estatal, podent alhora actuar en altres països.

Al 2009 la Fundació, en col·laboració amb altres entitats del sector de la discapacitat¹, i amb el suport de l'Obra Social de La Caixa, duu a terme el projecte formatiu "Sentim, Descubrim, Entenem". Aquest projecte té com a finalitat: treballar la sexualitat i la prevenció i detecció de l'abús sexual en persones amb discapacitat intel·lectual així com en el seu entorn familiar.

Arran de l'èxit d'aquest projecte la formació s' amplia i adapta per tractar tots aquells elements que s'han detectat com a aspectes de millora. Així en 2010 es compta amb el suport de *Caixa de Sabadell (actualment *Unnim) per a la realització de dos projectes més, també dirigits a persones amb discapacitat intel·lectual.

Actualment s'estan preparant noves propostes formatives, una en col·laboració amb el Consorci de Serveis Socials de Barcelona i l'altra amb la Fundació Síndrome de Down, ambdues a Catalunya.

Fora de Catalunya, s'està contactat amb diferents entitats del sector de la discapacitat intel·lectual tant a Aragó com a Madrid.

És arran del major coneixement de la realitat dels abusos sexuals a persones amb discapacitat, que la Fundació Vicki Bernadet decideix establir un programa que pugui donar una resposta global tant a les persones amb discapacitat com a familiars i professionals d'aquest sector.

¹ Fundación Koine-aequalitas y Fundación Privada Auria

2. La Fundació Vicki Bernadet

L'entitat neix el 1997 amb l'objectiu d'oferir atenció especialitzada a les persones adultes que han sofert abusos sexuals en la seva infància i/o adolescència i que no disposaven de cap servei específic ni a la xarxa pública ni privada. Al 2006 es constitueix com a Fundació amb l'objectiu de donar una resposta més àmplia completa a la tasca que fins llavors s'havia realitzat com a Associació d'àmbit català, amb l'objectiu de poder actuar tant a la resta de l'estat espanyol com en països en vies de desenvolupament. Després de més d'una dècada de treball, la Fundació s'ha consolidat com un centre que atén de forma integral i especialitzada l'abús sexual.

La Fundació Vicki Bernadet disposa d'un equip multidisciplinari de professionals de l'àmbit de la psicologia, el dret, el treball social, la sociologia i la comunicació, orientats en tres àmbits de treball:

- **Centre Terapèutic i Jurídic:** rep les nombroses demandes d'atenció de totes aquelles persones afectades per una situació d'abús sexual amb la finalitat d'acompanyar-les en la seva recuperació biopsicosocial i en la millora de la seva qualitat de vida.
- **Departament de Formació, Investigació i Prevenció:** Amb l'objectiu de donar informació, assessorament i formació especialitzada als diferents col·lectius relacionats amb persones en risc de sofrir abús sexual (professionals que treballen amb la infància i adolescència i/o amb persones amb discapacitat) així com amb les pròpies persones en situació de risc per afavorir la detecció i prevenció de situacions abusives.
- **Departament de Comunicació i Sensibilització:** sensibilitzar a professionals i a la població en general de la importància de donar a conèixer l'existència de l'abús sexual i la necessitat de prevenir i respondre adequadament davant la sospita de situacions abusives.

El programa de discapacitat, iniciat com a tal al 2011 arran de l'augment del nombre de menors i persones adultes amb discapacitat ateses, és de caràcter transversal ja que agrupa accions i projectes en cadascuna de les línies d'actuació de la Fundació, mirant de donar una resposta global tant a les persones afectades per situacions d'abusos sexuals, com al seu entorn personal, familiar i professional.

3. L' Abús Sexual i la discapacitat

Malgrat tenir el dret a gaudir lliure i plenament de la seva pròpia sexualitat, les persones amb discapacitat continuen sent un dels col·lectius més vulnerables quant a abusos sexuals es refereix. Aquesta situació de vulnerabilitat no ha de suposar una limitació al seu dret de gaudir de la sexualitat. S'ha de tenir doncs en compte que la discapacitat no equipara a les persones adultes amb discapacitat amb la infància sense discapacitat, sinó que estem parlant de persones adultes que requereixen d'una protecció especial enfront de les situacions abusives.

Segons Muccigrosso² **la incidència de l'abús en persones amb discapacitat és aproximadament quatre vegades superior** al de les persones sense discapacitat. La majoria d'aquests casos són exclusivament coneguts per la víctima i la persona abusadora i no arriben a la justícia. Cal destacar que la majoria d'aquests casos, quan es donen en persones amb discapacitat, van **acompanyats d'altres tipus de maltractament** (físic i psicològic), reforçats per la vulnerabilitat de la persona maltractada.

El model tipus d'abús sexual per a persones amb discapacitat.

- **Les persones abusades són dones** en més de tres quartes parts dels casos.
- **Les persones abusadores són homes** en gairebé la totalitat dels casos (90%)
- El percentatge de persones abusadores **que no mantenen vincles de parentiu amb la persona abusada** és aproximadament d'un 44%.
- **La probabilitat de sofrir abusos no disminueix amb l'edat.**
- La persona cuidadora utilitza **la dependència de la persona amb discapacitat a l'hora de dur a terme les activitats bàsiques i/o instrumentals** de la vida diària per fer xantatge i poder perpetrar l'abús.
- Les persones **amb discapacitat moderada i severa són les més afectades** pels abusos.
- **Les dificultats comunicatives** de certs col·lectius amb discapacitat dificulten l'explicació i denúncia dels fets.

² Behind Closed Doors. Preventing sexual abuse against adults with a learning disability. MENCAP, Respond and Voice UK

4. Programa discapacitat

Les línies d'actuació que presentem a continuació, tenen com a **objectiu comú**:

Treballar la privadesa, la intimitat, la sexualitat, la prevenció i la detecció de l'abús sexual en persones amb discapacitat així com en el seu entorn familiar i relacional a fi de millorar la seva qualitat de vida, fent-los accessible el coneixement i les eines que els permetran aconseguir la igualtat d'oportunitats en relació a la pròpia sexualitat.

A fi d'aconseguir aquest objectiu, presentem quatre línies d'actuació diferenciades i orientades tant a les pròpies persones amb discapacitat com al seu entorn més immediat, ja sigui el familiar com el professional que treballa amb elles.

A. Formació

Té l'objectiu de capacitar i empoderar tant a les persones amb discapacitat, els seus familiars així com a professionals del sector per permetre que les persones amb discapacitat puguin gaudir d'una sexualitat lliure, sana i sense violència.

Per a això presentem quatre línies formatives en funció del públic destinatari:

1-Nosaltres també ens relacionem

Persones destinatàries : Persones amb discapacitat i el seu entorn familiar

Objectiu: D'una banda volem acompanyar a pares o familiars en el reconeixement de la sexualitat dels seus fills i filles amb discapacitat, treballant amb les pors que acompanyen a aquesta temàtica.

D'altra banda, volem donar suport a les persones amb discapacitat perquè puguin tenir una vida sexual plena i satisfactòria, alhora que treballem amb l'establiment de límits i aprendre a dir NO.

2-Persones amb discapacitat

Aquesta formació és idèntica que l'anterior: Nosaltres també ens relacionem, si bé no inclou la formació a familiars de persones amb discapacitat.

3-Persones de l'entorn familiar de persones amb discapacitat

Aquesta formació és similar a **Nosaltres també ens relacionem**, si bé només la formació a familiars i persones de l'entorn de les persones amb discapacitat.

4-Professionals de l'entorn de la persona amb discapacitat.

Persones destinatàries: Professionals de l'entorn de la persona amb discapacitat tals com: educadors/as socials, psicòlegs/as, terapeutes, treballadors/as socials, infermers/as, etc.

Objectiu: Acció formativa que té per objectiu donar eines a fi de detectar i prevenir situacions d'abús sexual a persones amb discapacitat així com informar dels recursos existents.

5.- Prevenció-Sensibilització. Contacontes.

Adreçat a públic Infantil i juvenil, es realitza un taller de contacontes en el que es compagina l'escenificació teatral i un col·loqui que incideix sobre els punts claus de prevenció de situacions de risc.

B. Accessibilitat

Elaborar i difondre material didàctic, tant audiovisual com a publicacions que permetin l'accés al coneixement a persones amb discapacitat que presenten dificultats amb els materials existents per a persones sense discapacitat.

C. Centre de referència

Oferir atenció social, psicològica i jurídica personalitzada tant a persones amb discapacitat, als seus familiars així com a supervisions per a professionals del sector.

D. Investigació

Obtenir dades científiques que permetin un major coneixement sobre la realitat dels abusos sexuals en les persones amb discapacitat tant a nivell sociològic com a jurídic.

Fundació Vicki Bernadet

Atenció integral de l'Abús Sexual Infantil

Plaça Urquinona 4, pral 1a, 08010 Barcelona

Tel. 933189769

www.fbernadet.org

info@fbernadet.org